

STANDPUNT

Hervorming erfrecht

Wetsvoorstel tot wijziging van het Burgerlijk Wetboek wat de erfenissen en de giften betreft en tot wijziging van diverse andere bepalingen ter zake.

Hoorzitting Commissie Justitie Kamer

Brussel, 23 mei 2017

Studiedienst van de Orde van Vlaamse Balies

Michaël Meysman

I. Algemene opmerkingen

De Orde van Vlaamse Balies (hierna: OVB) wil vooreerst de Commissie Justitie bedanken voor de uitnodiging tot deelname aan de bespreking van het *Wetsvoorstel tot wijziging van het Burgerlijk Wetboek wat de erfenissen en de giften betreft en tot wijziging van diverse andere bepalingen ter zake* (Parl. St., Kamer, 54-2282-001)

De OVB wil graag navolgende observaties t.a.v. dit wetsvoorstel formuleren:

II. Verwelkoming van de hervorming van het erfrecht

De OVB verwelkomt het wetsvoorstel tot hervorming van het erfrecht. Een afstemming en verbetering van het erfrecht op maat van de huidige samenleving, de gewijzigde familiale verhoudingen en de nood aan meer beschikkingsvrijheid voor de erflater, drong zich op en het is positief dat dit nu wordt beoogd. Zoals in haar eerdere communicatie onderschrijft de OVB de insteek van verschillende wetswijzigingen om familiale geschillen die kaderen in het erfrecht te beperken.

III. Coördinatie van de (voorgenomen) hervormingen erfrecht en relatievermogensrecht

De OVB wijst erop dat de modernisering van het familiaal vermogensrecht in het Burgerlijk Wetboek zich kenmerkt door de onderscheiden hervormingen van het erfrecht en het relatievermogensrecht. In het voorstel van 25 januari 2017 wordt dan ook slechts marginaal

ingegaan op de erfrechtelijke gevolgen op het relatievermogensrecht. De OVB wenst te wijzen op het onlosmakelijk verbonden karakter van beiden - te denken valt aan de gevolgen van het overlijden voor het erfrecht van de langstlevende echtgenoot (art. 745bis BW) waarover OVB ook eerder een standpunt innam - en benadrukt dan ook het belang van een goede coördinatie tussen beide hervormingen. De OVB dringt dan ook aan op de gelijktijdige inwerkingtreding van beide hervormingen.

IV. De hervorming/versoepeling van het huidige verbod op overeenkomsten over niet-opengevallen nalatenschappen

---

De OVB verwelkomt de versoepeling van het principiële verbod op erfovereenkomsten over niet-opengevallen nalatenschappen. Deze versoepeling zal opnieuw een structurele vermindering van conflicten betekenen. De OVB betreurt tot op zekere hoogte wel dat deze versoepeling niet van toepassing is voor bestaande beperkingen binnen eerder ontwikkelde uitzonderingen op het principiële verbod. Zo stelt het voorstel dat bijvoorbeeld het valkeniersbeding blijft bestaan ook na de opheffing van het verbod, maar worden de in art. 1388 BW opgenomen voorwaarden (zoals bijvoorbeeld één of meer afstammelingen hebben die voortkomen uit een andere relatie van voor hun huwelijk of die geadopteerd werden voor hun huwelijk,...) niet aangepast.

Het blijft tevens het voldragen standpunt van de OVB om, wat de totstandkoming en opmaak van dergelijke erfovereenkomsten betreft, steeds te vertrekken vanuit het professionele advies van de advocaat of notaris.

V. Hervorming van de regels inzake de erfrechtelijke reserve (art. 913 e.v. BW), de inkorting (art. 920 BW) en de inbreng (art. 858 BW)

Dit luik van de hervorming is voornamelijk gesteund op drie krachtlijnen:

- De aanpassing van de globale reserve van de descendenten, die wordt herleid tot $\frac{1}{2}$ (aanpassing art. 913 BW)
- De schrapping van de reserve van de ascendenten, die wordt vervangen door een onderhoudsvordering lastens de nalatenschap in geval van behoefte (art. 915 BW)
- De vervanging van de reserve in natura door een reserve in waarde.

Wat de aanpassing van de globale reserve betreft beperkt de OVB zich ertoe te herhalen dat dit een politieke keuze betreft. Ook in het verleden nam de OVB hieromtrent geen standpunt in, al onderschrijft de OVB het belang dat gehecht wordt binnen deze hervorming aan de zelfbeschikking van de erflater. Hoewel dit niet door alle betrokkenen wordt gedragen, juicht de OVB ook grotere mogelijkheden tot individualisering voor de erflater toe, rekening houdend met diverse familiale structuren, concrete situaties van behoefte, zorg etc.

De OVB is verheugd dat haar standpunt inzake de aanpassing van de reserve van ascendenten wordt overgenomen in het wetsvoorstel.

De OVB wil vooral het belang benadrukken van de vervanging van de reserve in natura door de reserve in waarde. In het verleden toonde de OVB zich reeds een groot voorstander, en de aanpassing, zoals voorzien in het wetsvoorstel m.b.t. de artikelen 920 e.v. (inkorting) BW, wordt dan ook positief onthaald. Gelet op de groeiende kritiek op de vrije en onbelaste terugkeer van de

goederen van de erflater¹ betreft dit niet louter een structureel-technische verbetering, maar zal deze aanpassing in de praktijk heel wat rechtsonzekerheid verhelpen en conflicten vermijden.

Ook op vlak van de inbreng (art. 843 BW) beoogt deze hervorming de vervanging van de inbreng in natura naar de inbreng in waarde (hervorming art. 858 BW). Gelet op het feit dat de inbreng de gelijkheid onder de erfgenamen beoogt te beschermen was ook deze aanpassing broodnodig, te meer deze aansluit bij de redelijke verwachtingen van de burger. Verder stelt het wetsvoorstel terecht flexibiliteit in het vooruitzicht, door het recht voor te behouden aan de begiftigde om de goederen alsnog in natura in te brengen. Dergelijke flexibiliteit en ruimere zelfbeschikking vallen ook af te lezen uit de in te voeren mogelijkheid om giften als voorschot om te vormen in giften buiten deel en omgekeerd.

In beide gevallen - zowel voor de inkorting als de inbreng - benadrukte de OVB in het verleden reeds de noodzaak om tot een geüniformiseerde procedure voor de waardering van legaten en schenkingen te komen. De huidige voorgenomen hervorming waarbij de waardering van de schenkingen gebeurt op basis van de intrinsieke waarde van de geschonken goederen (zowel roerend als onroerend) op de dag van de schenking, maar, onder voorbehoud van een aantal nuances, geïndexeerd tot de dag van het overlijden, komt hieraan tegemoet.

VI. Besluit

De doelstellingen van de hervorming waren ambitieus. Men beoogde de verhoging van de partijautonomie, de aanpassing van het erfrecht aan de maatschappelijke realiteit en het aanbrenge van technische correcties, mede ter beslechtging van discussies die doorheen de jaren in rechtspraak en rechtsleer waren gegroeid en zorgden voor de nodige rechtsonzekerheid.

De OVB is er vanuit haar praktijk, kennis en ervaring van overtuigd dat het voorliggend wetsvoorstel deze doelstellingen grotendeels haalt. Detaillistische symbolen overstijgend, zal het nieuwe erfrecht zodoende aansluiten bij de maatschappelijke realiteit van de 21^e eeuw.

Voor de Orde van Vlaamse Balies,

Mr. Dominique Pignolet

Michaël Meysman²

---

¹ Zie bv.: A. WYLLEMAN en L. VOET, "De wisselwerking tussen schenkingen en uiterste wilsbeschikkingen", in X, *Familiale vermogensplanning*, Mechelen, Kluwer, 2009, (1) 25; M. PEULINCKX-COENE, , *Erfrecht.*, Antwerpen, Kluwer, 1996, 344 ; W. PINTENS, K. VANWINCKELEN en J. DU MONGH, *Schets van het familiaal vermogensrecht*, Antwerpen, Intersentia, 2008, 366;

² Voor meer informatie: michael.meysman@ordevanvlaamsebalies.be